

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any II.—TARRAGONA, 30 agost de 1914.—Núm. 58.

Mai els pobles poden mostrar el seu alt grau d'explendor, sino quan en ells hi regna la ben-haurada pau.

Es per aixó que RENOVACIÓ ara i sempre desitja que's tingui el seny necessari per a conservar-la.

Nosaltres, no

El desenrotllo de l'actual conflicte europeu ha portat a Espanya un estat de preocupació grandiosa i sèria, economica i socialment parlant havent-se la una, représ a primera vista, mercés a l'imposició que per part de la Mancomunitat Catalana ha sigut donada al Govern, que semblava fins ara no haverse donat compte de la importancia capdal que per al comerç tenia el restringiment per complet de la Banca no admetent negociacions de cap mena. La segona es potser lo que mes ha preocupat a certs elements governants o tornants al poder i es la qüestió de que si Espanya deu o no pendre part en el conflicte europeu, havent-se amb aital motiu fet certes manifestacions per part de queixes de partit i afaregats als rotatius madrilenys qualques articles abogant en pro i en contra de la neutralitat espanyola.

I en aquests últims n'hem vist de famosos, dignes de tindre en compte per al dia de demà, com es un d'ells el publicat per en Perez Caballero al *Diario Universal*, plé d'adulacions per a son instigador i amo al mateix temps, el Comte de Romanones, deixant entreveure la fam de governar i de volguer aixecar l'esprit quiet del poble espanyol que, com tots sabem, no vol ni esta per a guerres. Menys falsos arguments i mes gramática deuria procurarse el Sr. Perez Caballero ans de fer algun altre article respecte en aquest assumpte si es que encara n'hi han quedat ganes de parlar-ne!

El poble está per la pau perque fins ara prou n'ha sofert i'n sofreix de guerres i aventures portades pels qui a espatlles del país busquen sols el seu benefici particular.

Quan Espanya estava dins al seu periode *guerrista* passat ningú l'ajudá ans al contrari, les demés nacions europees s'aprofitaren del seu estat per a posarse a tó i a nivell que deixés a l'Espanya ben aclaparada a fi de que no tornés a ésser lo que en passat temps fou. Avui, doncs, que aquestes mateixes nacions ja arribades al seu estat álgid de prosperitat s'han tornat, dientho aixis, boiges causant un daltabaix del que'n quedarà l'Europa pocs menys que desfeta, avui, Espanya deu mirar-s'ho amb sang freda, conservant-se dins una neutralitat absoluta, i aprofitarse, en lo possible, economicament parlant. Es hora de que'l comerç ne tregui tot el benefici que pugui, cosa que no podra fer si'ns aventurém en lo que no hi tenim res que veure.

Si tantes ganes de guerra hi ha, si verdaderament tota aquesta gent tenen esprit de guerrear, que ho diguin i formin cossos d'exércits voluntaris i vagin allá, que de bon grat els pendrán i podrán lluir sa valentia, mentres nosaltres, el poble sensat i fadigat, se quedarà aquí, si voleu cobardement, pro ben bé posseït de la raó que'ns assisteix. Aixó si, en cas de determinar-se a anar-hi, que ho fassin aviat i que s'emportin l'indispensable Comte de Romanones, verdader pertorbador de la tranquil·litat a nostre país.

La mort del Papa

Per als qui no ens lliga cap vincle amb les teories ni amb l'obra que realitza l'Església catòlica ni cap de les altres, la mort del Papa Pius X no ens ha fet ni fret ni calor, com tampoc ens interessa'l successor que'l Cónclave designi per a ocupar la vacant de la cadira de Sant Pere. Ara, com a ciutadans que la mort d'un home sempre ens ha dolgut, indubtablement hem sentit la mort den Giuseppe Sarto, com l'haurà sentit tothom que tingui amor a l'humanitat, de la mateixa manera que tant i tant ens dol quan llegim els telegrams que l'actualitat ens donen a coneixe els periódics, detallant-nos els milers de víctimes d'aquesta guerra europea, que tantes conseqüències reportará a tot el mon i tants rius de sang costará a les nacions que amb la major senzillesa s'han llençat a la lluita més horrible que fins al present s'ha ventilat en el mon.

Pius X, amb tot i haver encausat la política de l'Església per un camí més lliberal que alguns dels seus antecessors, ha fet lo mateix qu'ells, i en el seu balans ni ha deixat un superàvit tan florent que li pugui ésser un estimul per a glorificar-lo, ni, fent honor a la veritat, ha sigut la seva obra tan desafortunada que'ls que no pertanyen a la comunió de la qu'ell n'era el cap devanter han tingut motius poderosos per a censurar-lo violentment. Mesurat en tots els seus actes, senzill dintre les seves relacions, ha deixat entreveure sempre el seu llinatge humil i ha fet prevaldre el seu talent i en moltes ocasions el seu humanitarisme, captant-se simpaties que d'altra manera li hauria costat molt el poder-seles conquerir. Aquests dies hem llegit en els telegrams, que tenint ben prop la mort, havia manifestat la seva aversió per la guerra actual, dient que goijós donaria la seva si podia evitar el que se seguessin tantes vides en flor.

Pero el Papa es la suprema autoritat de l'Església catòlica i els que tenim consignat en el Decàleg de les nostres aspiracions la separació de totes les iglésies de l'Estat, no hem de deixar de vista de que tant el Papa com els que formen en les rengleres de la seva secta, no ens poden mirar a nosaltres amb tan bons ulls com als qui son incondicionals del catolicisme, i, en justa recompensa, nosaltres hem de prosseguir amb els nostres raonaments, ben justificats, i no doblegar-nos devant de cap home, digui-s aquest com se digui encara que estigui revestit d'una autoritat com la de Pastor del catolicisme, que nosaltres la considerem efímera i mancada de l'infalibilitat que se li atribueix.

Vindrà el nomenament d'un altre Papa, perque l'Església, com tota col·lectivitat, necessita un cap devanter que la guii en el desenrotllo de la seva actuació, i aquest successor de Pius X, mantindrà el caliu del sant amor a la causa, res més que'l caliu, ja que'l verdader foc está apagat des de llarc temps i es difícil que pugui tornar a reviscolar com en temps pretérits.

El poderiu i l'alta autoritat del Papa queden avui ja casi reclosos dintre l'Església catòlica, i si, com creiem, el complet deslligament de la influencia religiosa en els Estats ha d'ésser motiu per a un consolidament ben sòlid per aquest, no deixarem pas nosa tres de prestar la nostra col·laboració a una obra que conceptuém tan profitosa i tan meritoria en tots sentits.

Glosa

La dona de mon, la que's prostitueix, la que per la seva dissort pert l'honra, no es mes que una infel·lis, una desgraciada, molt digne de que tots els mortals la respectin i tinguin en tots moments compassió envers el dolor que la falta'ls hi ocasiona.

La dona, per les seves condicions socials, fisiològiques i psíquiques es veu moltes voltes empenyuda irremissiblement per aquest camí de vici.

La inferioritat en que se la considera en la societat; la manca de consideració, moltes voltes, que envers d'elles, tenen els individus del sexe fort, que tendeixen a fer-la sa esclava; el desenrotllo crescut del sentiment, que embotant-los-hi la raó, ls hi fa veure tot de color de rosa; la debilitat física, en si, de la dona: son els factors que necessàriament la ajuden a caure.

De l'aital caiguda en tenim, doncs, la principal culpa nosaltres.

El dia que se la consideri al mateix nivell que l'home, el dia que la respectem, podrem recriminar-la; avui, no.

L'home, pel contrari, per la seva condició social, per la seva força, per el desenrotllo mes crescut de les facultats de la inteligencia, per les fecondes aptituds per a guar-yar-se la vida, que fan siga considerat com el rei de la creació; no pot mai en cap hora prostituir-se, i si per dissort d'ell es prostitueix, no'ns ha de causar llàstima, ni hem de compadir-lo, sino que en tot temps i en tota hora'l debem recriminar i combatrel amb totes les forces.

La dona no's prostitueix: la prostitueixen.

L'home, tot al contrari: es ell mateix el que es llença com boig a la prostitució i deshonor.

L'escriptor, el que's dedica quelcom al cultiu de la literatura, que escriu per als altres i dona concells, o en vol donar, a la humanitat, es, al meu pobre entendre, el que mai en la vida, ni de pensament, deuria deshonorar-se.

Per desgracia existeixen en l'actual societat, una munió d'escriptors que per fins mesquins, l'odi, l'avaricia, l'ambició, la major part de vegades, els llença esbojarradament per la pendent del vici i'ls fa dir i escriure coses que'l home més incult, el que més li manqui aquest dó tan hermós de l'ensenyança, es ruborisaria i li cauria la cara de vergonya de haver-les dites.

Diariament ve la força de la realitat a provar-ho.

Raro es el dia que no es publica algún article mancat de sentit comú, ple d'imprecacions, vessant a doll mentides verinoses que no fan altre cosa, ni causen altres efectes, que sembrar el descrèdit i'l deshonor per als seus autors.

Fa uns dies, que una petita casualitat va venir a donar-me'n, una patent prova.

Un company de la infancia se'm presentá tot plé de frisansa, roig d'ira, amb un paper a la mà, que digué es titulava *La Hoja de Parra*. Preguntat que fou per mi sobre'ls motius d'aital atzarament, me va respondre que es mostrava fonament disgustat per un article que un senyor que amaga'l seu nom baix el pseudonim d'*Un pequeño reporter* publicava l'esmentat periódic.

Vareig llegir-lo i verdaderament, mentida sembla que hi hagi sér que es tituli periodista i tingui tan fals concepte de la dignitat.

L'article en qüestió, no es més que un espés teixit d'injures, falsejats i escupinades verinoses, que dit senyor dirigeix a la nostra terra, a la mai prou alabada Catalunya, a la llengua i a la dona catalana.

Podria contestar-lo, pero no'l contesto. Seria rebaixar la meua dignitat d'home i d'escriptor el fer-ho. La millor contesta, es el despreci.

No vull acabar, empró, aquest article, sense fer present an aquell senyor, que si be la nostra llengua, com diu ell, es pobra, si la *ferigonza* que tenim la desgracia de enraonar n'es mancada de sentiment i d'harmonia, no n'es tant que rebuscant un poc no trobem un adjectiu que'l califiqui tal com per als seus mèrits de ben educat es fa acreedor. I aquest, afortunadament, l'hem trobat: el *d'home sense cultura, sens dignitat, que viu a expenses de la gent de vici i es porta-veu de les dones de mon, el d'escriptor sens honra!*

X.

El conflicte europeu

L'actual conflicte internacional va empitjorant de cada dia més, amb les continues declaracions de guerra que les nacions de la vella Europa i avui ja de l'Assia i tot, se fan de tal manera que gairebé sortim a ruptura d'hostilitats per dia. Sembla com si totes aquestes nacions que mantenen l'espectació del mon enter, hagin convingut en jugar-se l'última carta—i qui diu carta diu l'última vida dels seus súbdits,—a l'únic fi de posseir unes llegües més de terra desmembrades d'altres nacions que algunes d'elles ni'n saben les beceroles d'aquest tinglado internacional, i per l'orgull de poder dir, un cop els vencedors se puguin manifestar amb tota prossopopeia, que han guanyat en predomini i per la força fent corre tants rius de sang de fills de mare que res tenen que veure amb l'orgull ni amb l'ambició dels qui decretant i atiant la guerra més espantosa que registrarà l'història, i que tot el mon els hi haurà de rendir doble vassallatge, vulgues o no, a tot'hora i sense poder-se atrevir ni a dedicar llur pensament a una ironia per mancada de malícia que sigui...

L'Alemanya contra la França, l'Anglaterra i la Rússia; la Serbia es defensa de l'Austria-Hungria; aquesta provocant a l'Italia per a que prengui part en la dança europea; la Bèlgica, que amb tanta tranquil·litat se mirava com s'havia comensat la tragedia, ha tingut de ser de les primeres en regar els seus carrers en sang; el Japó, ajudant a l'anglés i, com a conseqüència, al seu irreconciliable enemic d'ahir, el rús, etc.

I al davant de tot aquest bat-i-bull, les demés nacions declarades neutrals, contemplant, impàvides, com els seus germans en humanitat, per capritxos que sempre costen tant cars, se maten els uns als altres, i esperant, com els picadors-reserves en les *corrides* de toros, que'ls hi toqui el torn per a entrar en sort.

De tot lo que se'n dedueix, que les conferencies de la pau que'ls representants de les nacions celebren tot sovint en el palau de la deliciosa capital d'Holanda, son un mite, més be podríem dir-ne que son un afiançament de la pau armada, per a poder ésser desarmada en un tancar i obrir d'ulls quan l'ocasió's presenti, tal com ara ha succeït, i trencar les promeses fetes de que la pau es necessaria a tots els pobles per a assegurar el seu modo de viure ben lliurement, facilitant el desenrotll del comerç, de l'agricultura, de les indústries, de la navegació, de les ciències, de les arts, en una paraula, de tots els factors que son els mòbils per a l'engrandiment i la prosperitat dels pobles que volen ésser, per tenir-hi dret, propagadors del progrés.

El palau de La Haya pot tancar-se amb pany i clau per sempre més, ja que segons sembla, la pau tan desitjada per tota la gent del poble, no triomfarà mai. El mon ha mantingut continuament guerres i més guerres i la guerra serà l'últim adéu del mon, a no dubtar-ho. Les ambicions dels homes son tan grosses, que mai encara s'han vist satisfetes per complert. Si una mare, per patriòtica que sigui, sapigués que un sol dels fills que ha dut en ses entranyes havia de morir en els horrors de una guerra, a ben segur que fins hauria fet el sacrifici de no portar-lo al mon.

Esperem els aconteixements tot condolent-nos

d'aquesta horrible tragedia que's desenrotlla i que tanta miseria i tantes llàgrimes deixarà com a record.

* * *

Les conferencies al Centre Industrial

La de l'Albafull.

Poques paraules, per a resumir vers una síntesi negativa la conferencia del senyor Albafull al Centre Industrial.

Va parlar-nos, aqueix senyor, d'antecedents que afirmen la existencia antiga i permanenta del problema de les aigües a Tarragona. Sortint d'aqueix punt, parlà del projecte del Francolí, en el que basà fermes esperances, sens poguer-se sotraure al fet de que aquesta tentativa està en pugna amb la serietat de l'Ajuntament; aprofitant-se de la nova de les 400 plomes vistes, que *La Veu de Tarragona* mateixa desmenteix; relacionant la potabilitat d'aquella aigua amb la de la que va trobarse al llit del riu, que era im potable, i afirmant la gran força ascensional de l'aigua profunda que encara te d'alumbrar-se.

Es va ilusionar el senyor Albafull amb la solució de Puigpelat, que ni es solució ni ilusiona ja a ningú; va contar interioritats privades de l'Empresa Caballé que res tenen que veure amb el nostre problema, i va defensar l'administració municipal de *La Popular*, gloriosa personificació de l'estancament dels grans problemes tarragonins, i quina denominació, malgrat el seu caient de cobla empordanesa, s'ajusta tan a la cosa com els termes de la conferencia del senyor Albafull a la gravetat del assumpte de que va ocupar-se.

No s'estranyi ningú que no donem més extensió a la ressenya. Tot lo demés de que l'Albafull parlà ho te repetit quatre o cinc vegades a l'Ajuntament.

* * *

La den Lloret.

Aquelles persones que esperaven *plats forts*, aquelles persones que van a oír als conferencians cercant agresivitats i punxades, no pas per a escoltar la exposició, el raonament o la lògica, van tenir una grossa decepció el dissapte passat amb la conferencia del nostre volgut company, i diríem mestre i tot, sino se'n fés sovint un tal mal us d'aquest mot. Altrament, el nostre amic, tampoc ho voldria admetre, encara que sapiga que tots el tenim com a tal per sos mereixements i excepcionals condicions. Més anem a l'assumpto.

La conferencia den Lloret, resultà senzillament interessant i documentada com poques altres n'hagem oit.

El tema era'l capdal problema de les aigües.

Deixant a una banda el ben dit i millor intencionat preàmbul de la conferencia, entrà tot seguit en materia, exposant d'una manera analítica, clara i concisa tot el procés del problema de l'aigüa a Tarragona, de 50 anys an aquesta banda.

Hi ha problema d'aigua a resoldre, va dir després d'una curta però substancial disquisició.

S'entretení en desmenuçar com s'havia tractat finses avui tan trascendental problema.

Ficsem-nos no més, amb lo que'n podríem dir conclusions a la conferencia.

I. Que l'Ajuntament de Tarragona, contra lo que van dir els primers ajuntaments populars, s'havia ocupat preferentment de la portada d'aigües, i havia tingut d'abandonar ja les captacions de Brafim, per resultar insuficients per a una portada de regular quantitat, i també, pel excésiu cost que hauria reportat cas d'haver-se fet els treballs convenients per a intentar un major caudal.

II. Com a conseqüència lògica de lo ans dit, vé el fracàs del projecte de portada d'aigües de Brafim amb la consegüent pèrdua de cabals i temps.

III. El projecte Alasà, fracassat sorollosament, va donar la raó al conferenciant, per quan éll el va combatre en sos aspectes econòmic, legal i tècnic,—segons un follet que's repartí després de terminada

la conferencia, del que s'en feu noblement autor,—en les hores aquelles que la majoria dels tarragonins tenfen posada la seva confiança en aital desgraciat non-nat abasteixement.

IV. La manca absoluta d'estudi del projecte Caballé, a l'extrem d'haver-se reputat dolenta i com una bancarrota municipal una portada d'aigües *sense discutir*, i lo que es pitjor, amb ànim, aparent quan menys, de no volguer-la de cap manera.

V. L'intent de captar les aigües subvâlveas del riu Francolí, basat en acceptar per endevant *com a bones*, si s'en troven de idéntiques a les fineses ara conegudes, i que foren declarades *imposables*. Per part d'uns quants senyors es fa corre la absurda teoria de que si que ho son, *quimicament*, encara *que no del tot, bacterologicament*. Es a dir; son la meitat bones i la meitat dolentes, moderna pseudo-teoria de la duplicitat en un sol cós orgànic.

Per altra part, les aigües del Francolí están a les resultes de la *deva EXIT*, com diu el Sr. S. Ventosa i Pina en el darrer nombre de *La Veu de Tarragona*; no son doncs resultat d'un estudi geològic, ni tampoc producte d'una compra d'aigüa més o menys cara però aigüa a la fi, no: ho tenim d'esperar tot del éxit o de la sort; o sia, que'l Sr. Valls Beles puga encertar o no en sos treballs, doncs sino encerta ipobre Sr. Valls Beles! ¡haurà perdut un dinerall! (a ben segur), però Tarragona haurà vist passar uns anys més sense aigua i també li haurà costat la festa un grapat de mils pessetes.

¡Quanta raó tenia en Lloret quan afirmava que aixó era com jugar a la rifa de Madrid!

Però deixém-ho també, doncs si l'éxit ens afavoreix, ja passarán prou mals de caps buscant els diners per a pagar-lo!

Seria, de totes maneres, un éxit caríssim.

VI. Els ajuntaments populars han buscat solucionar el problema de la portada d'aigües però precipitadament, inconscienment i tot, i d'aquí'ls fracassos. No és que's dupti dels bons desitjos dels més, però es lo cert també que'ls menys ho han volgut arranjar tot de tal manera, que, prenent viure la gloria de la solució immediata, no han reparat en mal metre la serietat del municipi i la de distints regidors, els quals, veint-se desoits i befats van tenir de abandonar el seus llocs per un excés de delicadesa no molt comú.

VII. Els ajuntaments de Tarragona, anomenats populars, si bé han anat cercant endebades la solució de l'abasteixement d'aigües, han partit sempre del principi de volguer-hi realitzar un negoci; aixís s'han allunyat de tota solució veritat o possible, tot i sabent que Tarragona lo que vol es aigua bona i ben aviat. El preu es lo que menys importa, doncs sino s'en trova de barata, forçosament l'haurà de pagar al preu que li venguin. Pitjor li passa avui que no'n te a cap preu i observa que cada istiu la seca és més accentuada i no's pot pensar en edificar de nou per la manca de tan indispensable element.

Ans de terminar feu una patriòtica crida als socis del «Centre Industrial» per a que al igual que van fer en la qüestió dels consums, prenguin la devantera en lo recerca de la solució del pavorós problema de les aigües a Tarragona davant dels fracassos dels derrers ajuntaments.

¿Solucions exposades pel nostre amic? Cap, ni una. En Lloret se va entretindre principalment en fer una crítica seriosa i detinguda de lo que ha passat en materia d'aigües a Tarragona en els derrers cinc anys, que es quan se'n ha vingut parlant més, sense per xó decidir-se en favor de cap de les solucions intentades.

Han dit alguns corresponsals dels diaris barcelonins residents a Tarragona—ells sabrán perquè—que'l nostre company tan sols havia defensat el projecte Caballé.

La nombrosíssima concurrència que dissabte passat escoltà religiosament al conferenciant podrà dir si es cert lo dit per aquests corresponsals. Lo que va fer en Lloret, fou demostrar finses a l'evidencia, que'l projecte Caballé no havia sigut estudiat, ni sisquera discutit, i posat a analitzar-lo, feu notar la seva ventatja sobre'ls altres amb raons sólides i convincents, i amb càlculs aritmètics senzillíssims. Com no te l'Ajuntament el projecte Caba-

llé; mal podia defensar una cosa sense estat de discussió. Lo que passa es que'ls eterns enemics personals den Caballé, malgrat no existir el tal projecte al municipi, l'han atacat sempre, prejutjant aixís una possible necessitat d'anar-lo a cercar en cas d'apuro insostenible.

Aixís, doncs, l'oració es invertida, mal els pesi als qui, per a dissimular aquest odi, se van tornant, poc a poc, defensors del projecte Caballé, convenuts com están de que aquest, quan menys, es un projecte discutible i viable, i, sobretot, amb aigua.

Heu's-aquí resumida a grans trets la conferencia den Pere Lloret al «Centre Industrial».

Al terminar, el nombrosíssim públic aplaudí bona estona i desfilà en sa gran majoria per davant de l'orador, felicitant-lo tan per la claretat i lluïment amb que exposà els seus punts de vista, com també per a donar el seu assentiment als notables judicis crítics tan serenament expressats.

En nombres vinents publicarem alguns dels més interessants fragments d'aquesta conferencia.

* * *

L'estàtua den Casanova

El dictàmen de la Comissió de Foment de l'Ajuntament de Barcelona relatiu a la trasllació de l'estàtua den Casanova conté els extrems següents:

Que se celebri solemnement la data de l'11 de Setembre d'enguany en la que es compleix el segon centenari en que lluitant per les llibertats de Catalunya i pel sosteniment de les propies constitucions i privilegis municipals, caigué ferit el Conceller en Cap, Rafel de Casanova, al baluart del Portal Nou, guiant amb la bandera de la ciutat als barcelonins a la lluita.

Que's dediqui un monument a dit patrici en la codjunció dels carrers Ronda de Sant Pere i Ali-Bey.

Que s'encarregui a l'arquitecte don Alexandre Soler i March el projecte de pedestal per al monument definitiu, i que per atendre als gastos que s'ocasionin, s'hi destinin 8.000 pessetes.

Que en el lloc que deixarà desocupat l'actual estàtua den Casanova s'hi col·loqui la de l'insigne juriconsult i gran patrici català en Pau Claris, encarregant-se el model i l'execució a l'escultor Rafel Atché.

Interí se fan els estudis del basament o pedestal en farán un de provisional els operaris de les brigades municipals, el qual deurá estar llest per a la celebració de l'acte que es tracta de commemorar.

* * *

Lluny de ma terra

Deixant, amb greu dissort, ma terra aimada
va anar al lluny la nau amb gran dalit,
com au que emprén de nou sa revolada
i's llença, mar endins, vers l'infinit.

Pel vent del mar, la nau era emportada
deixant la terra sola i tot seguit
mon ànima, confusa i aplanada,
sofria hores d'angunia i de neguit.

Avui, del mon, jo sento la frisansa
quan del passat en faig la recordança,
mon cor resta plorant d'anyorament.

Plora'l condol, l'immensa llunyania
d'haver perdut la patria aon vivia
per sempre, oh! per sempre... eternalment!...

JOAN VIDIELLA.

* * *

Les set meravelles del mon

El Dirigible.

Es al coronel Carles Renard al qui's deuen, en gran part, els sòlids fonaments de la moderna tècnica aeronàutica. Ell va ésser el primer que en 1884-

85 a bordo del dirigible elèctric «França» i acompanyat de l'aeronauta Krebs, va provar perentoriament la possibilitat de dirigir els globos, retornant, de set voltes cinc al seu punt de partida, que va ésser l'establiment de l'aerostàtica militar de Chalais-Meudon. Se va fer precis esperar disset anys, fins als famosos ensaigs de Santos Dumont, per a renovar aquesta brillant demostració. El problema aeronàutic es més complicat de lo que de moment sembla.

Si'ls aeroplans poden, fins a cert punt, burlar-se i fins ajudar-se del vent, no passa lo mateix amb els dirigibles. La direcció es una cosa relativa, que està relacionada entre la velocitat propia del globo i la del vent. I d'aquí vé, que la primera necessitat que s'imposava als qui feien els experiments, era la de donar a l'aparell la més considerable velocitat possible. Pero un augment de velocitat, encara que modest, exigia allavors, en primer lloc, un consum prodigiós de caballs de vapor.

El coronel Renard va ésser el primer que's va preocupar d'alleugerir el motor. El motor elèctric del «França», que no pesava més que quaranta quatre kilos per cada caball de vapor, va poder alcançar una velocitat de sis metres cinquanta centímetres en aire tranquil, pero aquest globo, amb tot i aquesta velocitat, no podia sortir més que una mitat de l'any. Els progresos de l'automovilisme, perfeccionant el motor d'explosió i redimint el seu pés a dos kilos per meitat de potencia, per fi varen permetre resoldre el problema. Va ésser en aquest moment, per allà'l 1899, que varen començar les célebres experiències de Santos Dumont.

Serà necessari recordar les múltiples peripecies que varen accidentar els viatges del jove i indomable argonauta, la tenacitat del qual no's va arribar a fatigar un moment a través de mil perills? El 19 de Setembre de 1898, va executar en públic el primer vol mecànic i el 19 de Octubre de 1901, va conquerir el primer gran premi, dedicat per Mr. Deutsch de la Meurthe, a la locomoció aèria.

Una darrera l'altra, totes les dificultats varen ésser vençudes; el sistema de globos compensadors, degut al general Mesnier, l'«empennage» i la «çabarrit», construcció en forma de fus, deguts al coronel Renard, varen assegurar alhora l'estabilitat i la velocitat de l'aparell. El 12 de Novembre de 1903, el «Lebandy» va efectuar el primer gran viatge aèri, i del 1903 al 1906, varen continuar-se les primeres experiències militars, precisant i consagrant-se el doble paper del dirigible, amb relació a la defença nacional, com aparell de combat i de reconeixements aèris.

Amb tot i les doloroses catàstrofes com les del «Patria» i del «República», qual dol encara no s'ha esborrat de nostra memoria, i no obstant i la tremenda competència alemanya, el prestigi de França ha sigut sostingut fins al present en aquesta meravellosa industria, de la que'n devem, amb un orgull llegítim, reivindicar l'iniciativa.

Noves

El Centre Industrial ha expedit telegrama al govern manifestant el seu desitg de que durant l'actual conflicte europeu se guardi la més absoluta neutralitat.

La data memorable de l'onze de Setembre, sembla que enguany se commemorarà en les principals poblacions catalanes pels elements nacionalistes, per escaure's aquest any el segon centenari de la pèrdua de les llibertats catalanes.

¡Vinicultors! Bona fermentació fa bon ví; l'Alcoogéne Pujol produeix bona fermentació: l'Alcoogéne Pujol fa bon ví.

Demanis a Ramón Huguet Jacoba, Passeig de Sant Antoni, 14.—Tarragona.

Ens comunica la Comissió de festes del carrer de Civaderia, que'ls programes premiats en el sorteig celebrat el dia 25 de l'actual son els que porten

els números 572, 864 i 682, als que corresponen els premis primer, segon i tercer, respectivament, no havent-se presentat ningú encara a reclamar los.

Hem rebut la Memoria de l'Escola industrial de Vilanova i Geltrú corresponent al finit curs de 1912-1915.

Agraim moltíssim la remesa.

Per referències particulars i autoritzades, sabem que en el vinent més de Setembre hi ha'l propòsit de donar, pel il·lustrat Diputat en Marcellí Domingo, una conferencia *no política* en el Centro Industrial.

¿Voleu tenir els metalls sempre com a nous? Useu l'«ALADDIN», de venda FERRETERIA MALLOL.

Na Ignasia Cavallé, germana del nostre amic i regidor del mateix cognom, ha donat a llum amb complerta felicitat un nen, seguint, tant la mare com fill, amb bona salut.

Nostra felicitació.

Acompanyat d'atent besa-la-má, ens ha enviat l'Alcalde de nostra ciutat un exemplar dels Presupòsits extraordinaris de l'any 1913, ordinaris d'aquest any i liquidacions dels passats.

Ho agraim moltíssim.

A darrera hora'ns enterem de la mort de donya Mariagna Ribé Pedrol, virtuosa mare de nostre estimat amic l'advocat i diputat provincial de Montblanc, En Matías Guarro.

Es de tot cor que acompanyen en son dolor al nostre amic i a sa distingida familia per tan irreparable pèrdua.

Casals (perruqué), Unió, 12, Colonia tarragonina't felicita gran reforma establiment, recordém l'estufa desinfectant, la tens des de'l any 1902.—*Murt.*

Llegim amb veritable satisfacció que ha sigut desmentida, gairebé d'una manera categòrica, la nova tràgica que havia circulat de l'afusellament, a Méxic, dels apreciables artistes catalans na Roseta Gotarredona i en Josep Laperla.

Ahir nit degué donar al Centre Industrial, una conferencia pública sobre «El problema de l'abastiment d'Aigües a Tarragona», en Eugeni Durán i Bosch.

El passat dijous visitaren nostra ciutat 25 nens que formen el grop escolar de Torredembarra, perteneixents a les escoles municipals de Barcelona.

SÍMIL CAMUSSA, la de més durada, més barata i millor. De venda FERRETERIA MALLOL.

PANIFICACIÓ

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pá de primera.

A domicili i al comptat.

Rebolledo, 20, bis. — PORT

ALS AGRICULTORS

En la finca de D. Isidre Aymat, partida *Rodolat*, se venen els millors plançons de garrofer, classes **Valenciá i Pom negre**. Per encàrrecs dirigir-se a Pau Monguió, Rambla de Sant Carles, n.º 20, taverna.

GRAN FÀBRICA DE CALÇAT

DE

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

TELÉFON 120

REAL, 56

C.^a d Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companya de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companya de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companya de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria
general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina
i productes patològics.—Sero-Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

*Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de
les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres,
franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a
magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

DE

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.
Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes,
copiadors, etc.

Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat.
Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Català.—Divulgació de termes tècnics, científics,
d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—
Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements
artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de cata-
lans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i
or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i
al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Català, Castellà, Es-
panyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglès-Espanyol
Espanyol-Anglès.—**Pal-las**, última paraula en aquesta mena
de publicacions.—**Diccionar. de Laousse**.

Venda y subscripció de tota mena de diaris y revistes es-
panyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan
Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles.**

MOSTELLE

(RAIMOST)

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic

• Un exelent refresc

El millor aliment en les
malalties i convalescencia,

Se ven per tot arrèu